

ÇALIŞMA YAŞAMINDA KRONİK HASTALIKLAR VE ABSENTİZM VE PRESENTİZM İLE İLİŞKİSİNİN BELİRLENMESİ

**Aliye Mandıracıoğlu, Osman Bölükbas,
Mehmet Demirel, Filiz Gümeli**

**Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk
Sağlığı Anabilim Dalı, İzmir**

Giriş

- Nüfusun yaşlanmasıyla birlikte kronik hastalığı olan çalışan sayısı da artmaktadır.
- Yaşlanan iş gücü arasında kronik hastalıklar daha fazla görülmeye başlamıştır.
- Özellikle hali hazırda kronik hastalıklar riski olan insanların ek olarak çalışma ortamına ilişkin risklere maruz kalması kronik hastalıkların artışında payı vardır

- Kronik hastalıkların ortaya çıkışında olumsuz faktörler:
 - düşük sosyoekonomik düzey,
 - vardiya,
 - iş doyumsuzluğu,
 - iş yerinde psikolojik stres,
 - kötü çalışma koşulları gibi faktörler

- Kronik hastalık varlığı, işten çıkarılma ve işe yerleşememe açısından en büyük risklerden biridir.
- Kronik hastalığı olan çalışanlar:
 - erken emeklilik, malulen emeklilik
 - kendilerini işyerinde kısıtlı hissetmekte
 - inaktif kalması ve sosyoekonomik olarak daha kötü duruma geçmesi

- Kronik hastalığı olan çalışanlar işyerinde ayrımcılık ve ön yargılarla karşılaşabilir,
- İş arkadaşlarından ve amirlerinden anlayış ve destek görememektedirler
- Mobing ve şiddet
- Durumlarını bildirmekten çekinebilir, damgalanma korkusu yaşayabilir
- İş güvencesinin olmaması, işini kaybetme korkusu,

İşyerindeki sıkıntılar nedeniyle

- sağlığı daha fazla bozulmakta
- daha fazla absentizme, prezentizme ve verimlilik düşüşüne neden olmaktadır

Absentizm/ Presentizm

- Absentizm : Sağlık sorunu nedenli işe devamsızlık, bir kişinin sağlık sorunları nedeniyle işine gidememesi
 - çok nedenli ve kompleks bir fenomen olarak ele alınmaktadır.
- Presentizm ise hastalık varlığına rağmen işe gidilmesi, hasta iken çalışılması ile ortaya çıkan verimlilik kaybı fenomeni

GEREÇ YÖNTEM

- Kesitsel tipte çalışma
- İzmir'de yer alan farklı sektörlerden dört işletme
- Toplam 556 kişi
- Veri toplama: Öz-bildirim yöntemiyle doldurulan anket:
 - demografik özellikler,
 - kronik hastalık varlığı,
 - ailede bakım gereksinimleri sorgulanmıştır.
 - İşe bağlı faktörler, çalışma süresi, çalışma saati, sosyal destek, mesleki maruziyetler, iş doyumunu, vardiyalı ve gece çalışma özellikleri
-

- İŞe devamsızlık, “ son 1 ay içinde sağlık problemleriniz nedeniyle işe gidemediğiniz oldu mu?”
- Presentizm değerlendirmek için 6 maddelik ve 5 puanlı “Stanford Presenteeism” (SPS-6) Likert leđi. Toplam lek puanı 6-30 arasında deđiŐmekte, puan arttıa presentizm artmaktadır.

BULGULAR

- Katılımcıların ortalama yaşı 35.74 ± 8.33
- Katılımcıların % 79.6'ı erkek,
- % 28.3'ü lise ve daha yukarı eğitim
- %58.5 işçi,
- %64.8 çocuk sahibi

- Katılımcıların %10.2'i sağlık problemleri nedeniyle son 1 ay içinde işe gidemediği
- İşe devamsızlık, erkeklerde %9.6 ve kadınlarda %13.0
- İşe devamsızlığı etkileyen faktörler:
 - Çalışanın kronik hastalığının olması (OR 2,464 [95% CI 1,452-4,181])
 - ailede bakıma gereksinim duyan birinin varlığı (OR 1.99 [95% CI 1.03-3.82])
 - iş doyumunu (OR 1,438 [95% CI. 1,069-1,936])

Prezenteizm:

- SPS-6 ölçeğinden ortalama alınan puan 19.9 ± 3.3
- Kadınlarda (t: 2,195 p: 0,029)
- kronik hastalığı olanlarda ölçek skoru daha yüksek (t: 2,371, p: 0,020)

İ artışıma

- Kişinin hasta iken işe devam etmesi mevcut sağlık sorunlarını artırabilir.
- Bir sağlık kuruluşuna başvuru gerekliliğine rağmen bunun ihmaline neden olur
- Sağlık sorunlarına rağmen işe gelinmesi nedeniyle iş performansında azalma ortaya çıkar.
- Üretim standardında sorun, iş kazaları, ek eğitim gereksinimi gibi olaylarla maliyet artabilir

Absentizm/presentizmi önleyebilmek:

- Çalışanların iş ve özel yaşamı arasında denge sağlayabileceği, olumlu bir çalışma çevresi
- Çalışanların birbirleriyle ve çalışanlar ile amirler arasında sosyal desteğin oluşturulması
- Kronik hastalığı olan kişilerin verimli ve sağlıklı bir yaşam sürdürebilmeleri için hem sosyal ve hem de çalışma yaşamında aktif olmaları gereklidir.
- İşsiz ve inaktif kişilerde hastalıklar daha da şiddetlenmektedir.
- İşyerinde sağlıklı davranışlar kazandırılmasının desteklenmesi, bu konuda bir şirket kültürü oluşturulması,
- Hastalığı olan kişinin durumunu amirleri ve meslektaşları ile paylaşabilmesi ve destek görmesi, ayrımcılığa uğramaması ancak bu kültür aracılığı ile başarılabilir.
- Önlem alınan İşyerinde kronik hastalığı olan çalışanlar izole olmaz, tedaviye uyumları artar.

